

Sygn. akt V KK 288/14

POSTANOWIENIE

Dnia 4 listopada 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Barbara Skoczowska (przewodniczący)

SSN Przemysław Kalinowski

SSA del. do SN Dariusz Czajkowski (sprawozdawca)

Protokolant Anna Kowal

przy udziale prokuratora Prokuratury Generalnej Barbary Nowińskiej,
w sprawie **J. S.**

w przedmiocie zarządzenia wykonania warunkowo zawieszanej kary
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 4 listopada 2014 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego

od postanowienia Sądu Rejonowego w O.

z dnia 24 stycznia 2013 r.,

**uchyla zaskarżone postanowienie i sprawę przekazuje Sądowi
Rejonowemu w O. do ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego w O. z dnia 6 czerwca 2011 r., J. S. został uznany za winnego popełnienia zarzucanych mu czynów określonych w art. 209 § 1 k.k. oraz w art. 209 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., za co na podstawie art. 209 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. wymierzono mu karę 2 lat pozbawienia wolności, której wykonanie na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k. oraz art. 70 § 1 pkt. 1 k.k. warunkowo zawieszono na okres próby 5 lat. Na podstawie art. 72 § 1 pkt 3 k.k. zobowiązano oskarżonego do wykonywania ciężącego na nim obowiązku łożenia na utrzymanie syna P. O.

Wyrok ten nie został zaskarżony przez żadną ze stron i uprawomocnił się w dniu 14 czerwca 2011 r.

W dniu 7 sierpnia 2012 r. kurator zawodowy Sądu Rejonowego w O., na podstawie art. 75 § 2 k.k. w. zw. z art. 173 § 2 pkt 8 k.k.w. złożył wniosek o zarządzenie wykonania kary 2 lat pozbawienia wolności wobec skazanego J. S.

Posiedzenia sądowe w celu rozpoznania wniosku kuratora wyznaczone zostały na 6 grudnia 2012 r. i 24 stycznia 2013 r. Zawiadomienia o terminie tych posiedzeń były wysyłane na adres skazanego, lecz nie zostały przez niego podjęte i po dwukrotnym awizowaniu – zwrócone zostały do Sądu Rejonowego z adnotacją „adresat nieobecny”. Uznając, że skazany o terminie posiedzenia został powiadomiony prawidłowo, Sąd Rejonowy w dniu 24 stycznia 2013 r. wydał postanowienie (sygn. akt Ko .../12), mocą którego na podstawie art. 75 § 2 k.k. zarządził wobec J. S. wykonanie kary 2 (dwóch) lat pozbawienia wolności, orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w O. w sprawie VII K .../11.

Postanowienie to nie zostało zaskarżone przez żadną ze stron i uprawomocniło się w pierwszej instancji w dniu 23 lutego 2013 r., bowiem - powtórnie awizowane w dniu 8 lutego 2013 r. - zostało uznane za prawidłowo doręczone.

Powyższe postanowienie w całości, na korzyść skazanego J. S., zaskarżył kasacją Prokurator Generalny. Zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść postanowienia naruszenie przepisu prawa karnego procesowego, to jest art. 22 § 1 k.k.w. oraz art. 178 § 2 k.k.w., polegające na rozpoznaniu sprawy w przedmiocie zarządzenia wykonania warunkowo zawieszanej kary pozbawienia wolności bez wysłuchania skazanego, co w konsekwencji doprowadziło do rażącego naruszenia jego prawa do obrony w postępowaniu wykonawczym oraz rażącego naruszenia przepisu prawa karnego procesowego - art. 167 k.p.k. w zw. z art. 1 § 2 k.k.w., polegającego na zaniechaniu wyjaśnienia okoliczności uzasadniających zarządzenie wykonania kary w aspekcie istnienia przesłanek wynikających z art. 75 § 2 k.k. w efekcie czego zarządzono wykonanie kary pomimo tego, iż skazany w okresie próby nie uchylał się od wykonania nałożonych obowiązków. W konkluzji Prokurator wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w O.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja Prokuratora Generalnego zasługuje na uwzględnienie, jakkolwiek nie z powodu - wskazanej jako rażąca - obrazy przepisów prawa procesowego, to jest art. 22 § 1 k.k.w. oraz art. 178 § 2 k.k.w., której to obrazy w istocie trudno się dopatrzeć. Prawo skazanego do udziału w posiedzeniu sądu rozpoznającego wnioski w przedmiocie zarządzenia wykonania kary nie może być bowiem rozpoznawane w oderwaniu od regulacji dotyczących doręczeń, a zawartych w rozdziale 15 Kodeksu postępowania karnego, które to przepisy, z mocy art. 1 § 2 k.k.w., stosuje się odpowiednio w postępowaniu karnym wykonawczym. Zauważyć należy, że o terminie obu posiedzeń sądowych skazany J. S. był powiadamiany zgodnie z wymogiem określonym w art. 133 § 2 k.p.k. w zw. z art. 1 § 2 k.k.w., zatem uznanie przez Sąd Rejonowy, że oba zawiadomienia w świetle cyt. przepisu oraz przepisu art. 139 § 1 k.k.w., były prawidłowe nie tylko, że nie stanowiły obrazy art. 22 § 1 k.k.w. i art. 178 § 2 k.k.w., ale było całkowicie zgodne ze szczególną regulacją zawartą w art. 22 § 1 a k.k.w., zgodnie z którą niestawiennictwo osób, o których mowa w § 1 tego artykułu, należycie zawiadomionych o terminie i celu posiedzenia, nie wstrzymuje rozpoznania sprawy.

Rację natomiast należy przyznać Prokuratorowi Generalnemu, który wskazuje, że Sąd Rejonowy dopuścił się innej rażącej obrazy przepisu prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 167 k.p.k. w zw. z art. 1 § 2 k.k.w. W sposób oczywisty bowiem Sąd ten zaniechał przeprowadzenia postępowania dowodowego, mającego na celu wyjaśnienie okoliczności, czy wobec skazanego zachodzą określone w art. 75 § 2 k.k. warunki do zarządzenia wykonania warunkowo zawieszanej kary.

Jak wynika z treści zaskarżonego kasacją postanowienia, powodem zarządzenia wykonania kary było to, że „(...) okresie próby skazany rażąco naruszył porządek prawny w ten sposób, że uchyla się od nałożonego obowiązku alimentacyjnego” (K.201 akt). Z powyższego stwierdzenia płynie zatem wniosek, że Sąd uznał istnienie dwóch przesłanek do zarządzenia wobec J. S. wykonania kary, opisanych w art. 75 § 2 k.k., nie bacząc na to, że spójnik „*albo*” oznacza alternatywę rozłączną. Po wtóre, Sąd ten zdawał się nie odróżniać, że samo niespełnianie obowiązku alimentacyjnego nie jest stwierdzeniem tożsamym z

uchylaniem się od takiego obowiązku, które jest pojęciem węższym i wskazuje również na określone nastawienie psychiczne zobowiązanego do ciężącej na nim powinności alimentacji (patrz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2010 r., sygn. akt V KK 301/10, LEX nr 612941).

We wniosku kuratora zawodowego o zarządzenie wykonania kary wobec J. S., podany został za ledwie fakt, iż z pisma Komornika przy Sądzie Rejonowym wynika, iż skazany nie dokonał jakiegokolwiek wpłaty na rzecz zadłużenia alimentacyjnego i egzekucja wobec niego jest całkowicie bezskuteczna, wobec czego „(...) można uznać, że zachowanie skazanego nosi znamiona uchylania się od wykonania nałożonego przez Sąd obowiązku” (k. 185). Powinnością Sądu było zatem zweryfikowanie tego przypuszczenia. Wszak skazany mógł spełniać świadczenia o charakterze alimentacyjnym (co w rzeczywistości – jak ustalono – czynił) bez pośrednictwa komornika, bądź też nie wypełniać ich z przyczyn obiektywnych (np. z powodu choroby, wypadku losowego, itp.). Sąd przed podjęciem decyzji o zarządzeniu wykonania kary zobowiązany był zatem ustalić, że postępowanie skazanego ma postać rzeczywistego uchylania się od obowiązku łożenia na utrzymanie syna, do której to powinności zobowiązany on został wyrokiem Sądu Rejonowego z dnia 6 czerwca 2011 r. (sygn. akt VII K .../11). Zarządzenie wykonania kary warunkowo zawieszanej, oparte na okolicznościach charakterze wyłącznie przedmiotowym, jaką jest istnienie długu alimentacyjnego, było zatem stanowczo niewystarczające.

Rację ma Prokurator Generalny, że brak elementarnej inicjatywy dowodowej Sądu stanowił rażące naruszenie art. 167 k.p.k. w zw. z art. 1 § 2 k.k.w. Skazany nie odebrał zawiadomienia o terminie posiedzenia Sądu w przedmiocie wniosku kuratora, ale fakt ten sam w sobie nie może stanowić okoliczności przemawiającej na jego niekorzyść, potwierdzającej kuratorskie przypuszczenia co do uchylania się przez skazanego od wykonywania obowiązku alimentacyjnego. Trafnie Sąd Najwyższy podniósł w jednym ze swoich orzeczeń, że sąd ma nie tylko zgodnie z art. 22 § 1 k.k.w. obowiązek zawiadomienia skazanego o terminie posiedzenia, ale także w wypadku jego niestawiennictwa powinien szczególnie ostrożnie korzystać z reguły, w myśl której niestawiennictwo skazanego nie tamuje rozpoznania sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2014 r., sygn. akt III KK

450/13, LEX nr 1425010). Wszak w realiach niniejszej sprawy, również przedstawicielka ustawowa uprawnionego – A. K. – kilkakrotnie wzywana do udzielenia informacji o realizacji nałożonego przez Sąd obowiązku, wezwanie to zbyła milczeniem (k. 181 akt Sądu Rejonowego, pisma kuratora z dnia 3 sierpnia 2011 r. i 3 lutego 2012 r.). Fakt ten jeszcze bardziej powinien skłonić Sąd do pogłębionego wniknięcia w kwestie rzutuujące na ocenę, czy po pierwsze: skazany rzeczywiście uchyła się od alimentacji, po drugie zaś – czy milczenie uprawnionej nie wynika czasem z faktu, że skazany realizuje obowiązek w sposób niezgodny z procedurami, uregulowanymi w ustawie z dnia 7 września 2007 r. o *pomocy osobom uprawnionym do alimentów* (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 1228), co w realiach przedmiotowej sprawy rzeczywiście mogło mieć miejsce (*vide* oświadczenie uprawnionego do alimentów – P. O. – k. 230).

Z powyższych względów zaskarżone postanowienie należało uchylić i sprawę przekazać Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania, w toku którego Sąd ten przeprowadzi minimum czynności dowodowych, niezbędnych do oceny zasadności wniosku kuratora o zarządzenie wykonania kary, w kontekście przesłanek wymienionych w art. 75 § 2 k.k.